

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

ile

Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti

arasında

Çevre Koruma Alanında İşbirliği Anlaşması

Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından temsil olunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Çevre İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından temsil olunan Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti, bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak olup;

- Çevrenin korunmasının ve geliştirilmesinin mevcut ve gelecek nesiller için gerekliliğinin bilincinde olarak;
- Çevre alanında yasal, kurumsal ve teknik işbirliğinin geliştirilmesinin ve desteklenmesinin iki ülke arasındaki işbirliğini güçlendireceğini dikkate alarak;
- İki ülke arasındaki çevre sorunlarının benzerliğinden dolayı en verimli çözümlerin ikili işbirliği yoluyla bulunabileceğine ikna olarak;
- UNEP ve diğer uluslararası organizasyonların çerçeveleri dikkate alarak iki ülke arasında çevre alanında işbirliğini arttırmanın önemini kabul ederek;
- 1992'de Rio de Janeiro'da düzenlenen UNCED ve 2002'de Johannesburg'da düzenlenen WSSD'de kabul edilen tavsiyeleri göz önünde bulundurarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmıştır:

Madde 1

Taraflar kendi yasal mevzuatları uyarınca; tecrübe, uzman, bilgi ve araştırma değişimi yoluyla çevre alanında ikili işbirliğini arttırmak için anlaşmışlardır.

Madde 2

Bu anlaşmanın amaçlarına ulaşmak için, Taraflar kamu ve özel kurumları arasında çevre alanında ikili işbirliğini arttırmak üzerine çalışacaklardır. Ayrıca, Taraflar çevre konuları ve diğer uluslararası faaliyetlerdeki pozisyonlarını koordine edilmesi ve uluslararası sermaye kuruluşlarından çevre alanında iki ülkenin de yararına olan pilot projeler gerçekleştirmek üzere uygun finansman fırsatlarından yararlanılarak beraber işbirliği yapılması için gayret sarf edeceklerdir. İki ülkenin

tam işbirliği ile ve finansal kurumun da katılımıyla Taraflar ortak projelerinin uygulanması için parasal kaynak sağlanmasına gayret sarf edeceklerdir.

Madde 3

İki Taraf bu anlaşmayı, 4. ve 5. maddeler uyarınca iki ülke arasında özel işbirliğine konu olabilecek alanların ve uygulama önlemlerinin belirlenebilmesi için ülkelerinde çevre alanında çalışan kamu sektörlerine iletmek konusunda anlaşmışlardır.

Bu anlaşma kapsamında çevresel işbirliğinin zaman çizelgesine ve iki yıllık bir çalışma programına karar vermek ve uygulamanın takibini sağlamak amacıyla yılda bir kere taraflardan birinin ev sahipliğinde toplanacak olan bir ortak komite oluşturulacaktır.

Madde 4

İki Taraf arasında bu Anlaşma ile kurulmuş olan işbirliği aşağıda belirtilen çevre alanlarında uygulanacaktır:

- Habitat ve Tür Muhafazası ve Akdeniz Bölgesinde deniz koruma muhafaza alanlarının yönetiminin güçlendirilmesini de kapsayan Eko-turizm ve doğal kaynaklar yönetimi;
- Özellikle su olmak üzere doğal kaynakların akılcı kullanımı;
- Su kaynaklarının kirlenmeye karşı korunması alanında bilgi değişimi;
- Katı atık yönetimi;
- Çevre dostu teknolojilerle ilgili araştırma programlarının desteklenmesi ve tecrübe paylaşımı;
- Atık-su arıtma teknolojileri;
- Toprak kirliliği ve iyileştirme teknolojileri;
- Çölleşme ve erozyonla mücadele ve biyoçeşitliliğin korunması;
- Çevresel etki değerlendirmesi ve çevre denetimi;
- Çevre bilgi sistemleri;
- Çevresel göstergeler ve raporlamada tecrübe paylaşımı;
- Tüm toplum kesiminde eğitim programlarına çevre boyutunun eklenerek halkın çevre farkındalığının artırılması;
- Çevre krizlerinde hazırlıklı olma, müdahale ve yönetim alanında tecrübe paylaşımı;
- Hava kirliliği ve atmosfer koruma alanında çevresel araştırma ve çalışmaların değişimi;

- Bozulmuş çevre sistemlerinin rehabilitasyonu konusunda tecrübe değişimi;
- Şehir çevresinin sürdürülebilir yönetiminin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi;
- Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde bilgi, kirlilik azaltımı, iyileştirme, önleme ve kontrol konularını da içeren gemilerden kaynaklı deniz ve deniz çevresi kirliliğinin önlenmesinde işbirliği;
- Çevresel politikalar ve mevzuat;
- Orman yangınlarıyla mücadele için gerekli düzenlemelerin ve bir ortak acil planın işletilmesi;
- Çevre korumaya ilişkin iki Tarafın üzerinde anlaşmaya vardığı diğer alanlar.

Madde 5

Bu anlaşmadaki işbirliği aşağıda belirtilen şekillerde gerçekleştirilecektir:

- İki ülkedeki çevre programları hakkında bilgi değişimi ve bu anlaşmadaki alanlarda teknik ve bilimsel literatür değişimi;
- Çevresel girişimlerin uygulanması alanında işbirliğinin geliştirilmesi;
- Uygun olan durumlarda iki ülkenin de yurtdışı çevre konularına yönelik duruşunda koordinasyon sağlanması;
- Ülkelerden herhangi birinde düzenlenen konferans, eğitim ve programlara her iki ülkeden de memur, uzman ve diğer görevlilerin katılımı;
- Bilgi ve deneyim değişimi sağlamak için iki ülkenin uzman, memur ve diğer uzmanlarının ziyareti;
- Bu anlaşmada belirtilen özel alanlarda ortak eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması;
- Taraflarca üzerinde anlaşılan diğer işbirliği yöntemleri.

Madde 6

Taraflar bu Anlaşmanın 4. maddesinde belirtilen işbirliği alanlarında iki yıllık entegre çalışma programları oluşturma ve uygulanması için finansal kaynak belirlemeye çalışma üzerinde anlaşmıştır. Taraflar bu Anlaşmayı hazır edilebilen finansal kaynaklar limitlerinde uygulamak konusunda anlaşmaya varmıştır.

Uzmanların, görevlilerin ve diğer temsilcilerin konaklama ve yerel ulaşım masrafları ev sahibi ülke tarafından karşılanacaktır.

Madde 7

İşbu Anlaşmanın yorumlanması, yürütülmesi veya uygulanmasına ilişkin çıkabilecek herhangi bir ihtilaf, Taraflarca dostane biçimde müzakere yoluyla çözümlenecektir.

Madde 8

İşbu Anlaşma, Akit Tarafların karşılıklı yazılı rızalarıyla herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Değişiklikler, işbu Muhtıra'nın 9. maddesinde belirtilen usule uygun şekilde yürürlüğe girecektir.

Madde 9

İşbu Anlaşma, Tarafların, anılan Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal yasal hükümlerin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Bu Anlaşma üç yıl süre ile geçerlidir ve herhangi bir Taraf (iki Taraftan biri) diğerine Anlaşmanın sona ermesinden 6 ay önce Anlaşmayı sona erdirmeye niyetini diplomatik kanallarla yazılı olarak bildirmediği sürece otomatik olarak aynı süreyle yenilenir.

İki Taraf farklı bir şekilde anlaşmaya varmadığı sürece, bu Anlaşmanın sona erdirilmesi, iki tarafın Anlaşmanın geçerliliği süresinde anlaşmaya vardığı proje ve programları etkilemez.

İşbu Anlaşma, Şam'da 23 Aralık 2009 tarihinde Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde iki orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılıkları olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır. Aynı zamanda İngilizce yazışma dili olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Veysel EROĞLU
Çevre ve Orman Bakanı

Kaoukab Alsabah DAYA
Çevre İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı

**Cooperation Agreement in the Field of Environment Protection
between
the Government of the Republic of Turkey
and
the Government of the Syrian Arab Republic**

The Government of the Republic of Turkey represented by the Ministry of Environment and Forestry of the Republic of Turkey and the Government of the Syrian Arab Republic represented by the Ministry of State for Environment Affairs of the Syrian Arab Republic, hereinafter referred to as the "Parties",

- Bearing in mind the necessity for the protection and enhancement of the environment for present and future generations;
- Taking into consideration that the development and support of legal, institutional and technical cooperation in the field of environment will strengthen the relationship between the two countries;
- Convinced that due to the similarity of environmental problems in the two countries the most effective solutions could be found through bilateral cooperation;
- Recognizing the importance of enhancing the relations between the two countries in the field of environment by taking into account the frameworks of UNEP and other international organizations;
- Taking into account the adopted principles and recommendations of the UNCED held in Rio de Janeiro in 1992 and of the WSSD held in Johannesburg on 2002;

have agreed as follows:

Article 1

The Parties agree to improve the bilateral cooperation in the field of environment in mutual respect to their national legislations, through exchange of experiences, experts, information and studies.

Article 2

To achieve the objectives of this agreement, the Parties shall work on promoting bilateral cooperation between their public and private institutions in the field of the environment. They shall also endeavor to coordinate their positions on environmental issues and other international activities, and to cooperate together by utilizing financing opportunities available through international financial institutions to establish pilot projects in the field of the environment to the benefit

of both countries. The Parties shall also endeavor to obtain financial resources for the implementation of their joint projects in full cooperation between both countries and the financial institution involved.

Article 3

The two Parties agree to communicate this agreement to the public sectors in their respective countries working in the field of the environment so that, in accordance with Articles 4 and 5 of this agreement, they shall identify the fields, which may be the subject of special cooperation between the two Parties and measures of their implementation.

According to this agreement a joint committee will be established to determine the time schedule and bi-annual work programs for environmental cooperation and follow up its implementation which will meet once a year, hosted by one of the Parties.

Article 4

The cooperation between the two parties set by this Agreement shall be implemented in the following environmental fields:

- Eco-tourism and natural reserves management including habitat and species conservation and strengthening the management of marine conservation areas;
- Rationalization of the use of natural resources, specifically water;
- Knowledge exchange in the field of water resources protection against pollution;
- Solid waste management;
- Exchange of experiences and support to research programs related to the environment friendly technologies;
- Waste-water treatment technologies;
- Soil pollution and remediation technologies;
- Combat desertification, climate change, and conservation of biodiversity;
- Environmental impact assessment and Environmental Inspections;
- Environmental information systems;
- Exchange of experiences on environmental indicators and reporting;
- Raising public environmental awareness by adding the environmental dimension to the educational programs for all society structures;
- Exchange of experiences in the field of preparedness, response and management of environmental crisis;
- Exchange of studies and environmental researches in the field of air pollution and atmosphere protection;

- Exchange of experiences on rehabilitation of deteriorated environmental systems;
- Development and improvement of sustainable management of urban environment;
- Cooperation on prevention of marine pollution caused by ships over the sea and its environment including exchange of know-how on pollution reduction, remediation, prevention and control within the framework of international agreements;
- Environmental policies and legislation;
- Exchange of experiences on emergency plan to combat forests fires;
- Any other field concerning environment protection agreed upon by both Parties.

Article 5

The cooperation referred to in this agreement shall take the following forms:

- Exchange of information about environmental programs technical and scientific literature concerned with the fields of this agreement;
- Enhancement of cooperation in the field of implementation of environmental initiatives;
- Coordination of the positions of both countries whenever possible regarding negotiations related to environmental issues outside their respective countries;
- Participation of officials, experts, and other officials from both countries in conferences, meetings, and program organized in any of their respective countries;
- Visits of experts, officials and other specialists of both countries in order to exchange information and experiences;
- Preparation and implementation of joint training programs in specific areas referred to in this agreement;
- Any other forms of cooperation agreed upon by both Parties.

Article 6

The Parties agree to set up integrated work programs on a bi-annual bases in the areas of cooperation as mentioned in Article 4 of this Agreement, both Parties shall seek to determine the financial recourses for their implementation. The two parties agree to execute this agreement within the limits of financial resources, which may be made available.

The cost of accommodation and local transport of experts, officials and other representatives shall be born by the host country.

Article 7

Any disputes arising from the interpretation, execution or implementation of the present Agreement shall be settled through friendly negotiations between the two Parties.

Article 8

This Agreement may be amended by mutual written consent of the Contracting Parties at any time. The amendments shall enter into force in accordance with the same legal procedure prescribed under Article 9 of this Agreement.

Article 9

This Agreement shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification by which the Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force.

The agreement is valid for three years and is automatically renewed for similar periods of time, unless either (one of the two parties) Party notifies the other in a written form through the diplomatic channels about his desire to terminate it six months prior to its expiry date.

Terminating this agreement does not affect the projects and programs agreed upon by the two Parties during the validity of this agreement unless the Parties agree on something else.

Signed in Damascus, on 23 December 2009 in two original copies, each in Turkish, Arabic and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail. English language shall also be the language of correspondences.

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TURKEY**

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE SYRIAN ARAB REPUBLIC**

H.E. Veysel EROĞLU

H.E. Kaoukab Alsabah DAYA

Minister of Environment and Forestry

Minister of State for Environment Affairs

اتفاقية تعاون في مجال حماية البيئة

بين

حكومة الجمهورية التركية

حكومة الجمهورية العربية السورية

إن حكومة الجمهورية التركية ممثلة بوزارة البيئة والغابات وحكومة الجمهورية العربية السورية ممثلة بوزارة الدولة لشؤون البيئة المشار إليهما فيما بعد بالطرفين:

- تأخذان بالحسبان ضرورة حماية وتحسين البيئة للأجيال الحالية والمستقبلية .
- تأخذان بالاعتبار أن تطوير ودعم التعاون التشريعي والمؤسسي والفني في مجال حماية البيئة سوف يوطد العلاقات بين البلدين .
- وإدراكاً منهما إلى أنه نظراً لتشابه المشاكل البيئية في كلا البلدين فإن الحلول الأكثر فعالية يمكن أن تكون من خلال التعاون الثنائي.
- وإدراكاً منهما إلى أهمية تعزيز العلاقات بين البلدين في مجال حماية البيئة أخذتني بالاعتبار إطار عمل برنامج الأمم المتحدة للبيئة UNEP والمنظمات الدولية الأخرى العاملة في مجال حماية البيئة .
- وتأخذان بالحسبان المبادئ والتوصيات المعتمدة من قبل مؤتمر الأمم المتحدة للبيئة والتنمية الذي عقد في ريو دي جانيرو ١٩٩٢ (UNCED)، و قمة الأرض للتنمية المستدامة التي عقدت في جوهانسبرغ ٢٠٠٢ .

اتفقتا على ما يلي

المادة الأولى

سوف يعمل الطرفان على تطوير التعاون الثنائي في مجال حماية البيئة على أساس الاحترام المتبادل للقوانين الوطنية في كلا الدولتين وذلك من خلال تبادل الخبراء والخبرات والمعلومات والدراسات.

المادة الثانية

من أجل تحقيق أهداف هذه الاتفاقية سوف يسعى الطرفان إلى تعزيز التعاون الثنائي بين مؤسساتهما العامة والخاصة في مجال البيئة كما سيسعيان إلى تنسيق مواقفهما حول المواضيع البيئية والنشاطات الدولية الأخرى، كما سيسعيان للتعاون معاً لتوفير فرص التمويل المتاحة من خلال الهيئات العالمية للتمويل وذلك لإقامة مشاريع نموذجية في مجال حماية البيئة تعود بالنفع على كلا البلدين .

وسيسعى الطرفان للحصول على مصادر تمويل لتنفيذ مشاريعهما المشتركة بالتعاون التام بين كلا البلدين وهيئات التمويل المعنية.

المادة الثالثة

يوافق الطرفان على إيصال هذه الاتفاقية إلى القطاع العام العامل في مجال حماية البيئة في كلا البلدين وذلك بما يتفق مع المادتين الرابعة والخامسة من هذه الاتفاقية ويجب عليهما تحديد المجالات التي يمكن أن تكون موضوع تعاون خاص بين كلا الطرفين وإجراءات تنفيذها.

وبناءً على هذه الاتفاقية : تُشكل لجنة مشتركة بين الطرفين لتحديد البرنامج الزمني على أساس برامج عمل لكل سنتين للتعاون البيئي ومتابعة تنفيذه والتي تعقد اجتماعاتها كل سنة باستضافة أحد الطرفين.

المادة الرابعة

سيتم تنفيذ التعاون بين الطرفين بموجب هذه الاتفاقية في المجالات البيئية التالية :

- السياحة البيئية وإدارة المحميات الطبيعية بما في ذلك حماية الأنواع الحية وتطوير إدارة مناطق المحميات البحرية.
- ترشيد استخدام الموارد الطبيعية والمائية منها بصفة خاصة .
- تبادل المعرفة في مجال حماية الموارد المائية من التلوث.
- إدارة النفايات الصلبة.
- تبادل الخبرات في مجال التقنيات الصديقة للبيئة ودعم البحث العلمي في هذا المجال.
- تكنولوجيا معالجة مياه الصرف الصحي.
- تلوث التربة وتقنيات معالجته.
- مواجهة مشاكل التصحر والتغيرات المناخية والمحافظة على التنوع البيولوجي .
- تقييم الأثر البيئي والتفتيش البيئي.

- نظم المعلومات البيئية.
- تبادل الخبرات في مجال المؤشرات البيئية وإعداد تقارير حالة البيئة.
- التوعية البيئية العامة عن طريق إدخال البعد البيئي في برامج تعليمية لمختلف شرائح المجتمع .
- تبادل الخبرات في مجال الاستعداد والاستجابة و إدارة الكوارث البيئية.
- تبادل الدراسات والأبحاث البيئية في مجال تلوث الهواء وحماية الغلاف الجوي .
- تبادل الخبرات في مجال إعادة تأهيل النظم البيئية المتدهورة .
- تطوير وتحسين الإدارة المستدامة في البيئة الحضرية.
- التعاون في مجال منع التلوث البحري الناتج عن السفن في البحر والبيئة البحرية بما في ذلك تبادل المعرفة حول تخفيض ومنع ومعالجة التلوث والتحكم به ضمن إطار الاتفاقيات الدولية.
- التشريعات و السياسات البيئية.
- تبادل الخبرات في مجال خطط الطوارئ لمكافحة حرائق الغابات.
- وأي ميدان آخر يتعلق بالمحافظة على البيئة يُحدد باتفاق مشترك بين الطرفين .

المادة الخامسة

يتخذ التعاون في إطار هذه الاتفاقية الأشكال التالية :

- تبادل المعلومات بشأن البرامج البيئية في كلا البلدين وتبادل المنشورات والمجلات العلمية والتقنية التي تهتم بمواضيع مجالات هذه الاتفاقية.
- تعزيز التعاون في مجال تنفيذ المبادرات البيئية .
- تنسيق المواقف بين الطرفين عندما يكون ذلك ممكناً في مجال المفاوضات المتعلقة بالمواضيع البيئية خارج البلدين.
- مشاركة موظفين وخبراء وممثلين آخرين من كلا البلدين في المؤتمرات والاجتماعات والبرامج المنظمة في أي من البلدين .
- تبادل زيارات الخبراء والزميين وممثلين آخرين بهدف تبادل المعلومات والخبرات.
- تحضير وتنفيذ برامج تدريب مشتركة في مجالات محددة في إطار هذه الاتفاقية .
- وأي شكل آخر من أشكال التعاون المتفق عليه بين الطرفين .

المادة السادسة

يوافق الطرفان كل سنتين على برامج عمل متكاملة تتناول مجالات التعاون المذكورة في المادة الرابعة من هذه الاتفاقية وسيسعى كل منهما لتحديد مصادر التمويل لتنفيذها وبوافق الطرفين على تنفيذ هذه

الاتفاقية في حدود إمكانيات التمويل المتاحة وستتحمل الدولة المضيفة تغطية تكاليف الإقامة والتنقلات المحلية للخبراء والممثلين الرسميين .

المادة السابعة

تتم تسوية الخلافات الناشئة عن تنفيذ أو تفسير هذه الاتفاقية من خلال المفاوضات الودية بين الطرفين.

المادة الثامنة

يمكن تعديل هذه الاتفاقية من خلال الاتفاق المتبادل الخطي بين الطرفين في أي وقت. وتدخل التعديلات في حيز النفاذ وفق نفس الإجراءات القانونية المذكورة في المادة ٩ من هذه الاتفاقية.

المادة التاسعة

تدخل الاتفاقية حيز النفاذ من تاريخ تلقي آخر إشعار خطي من قبل الطرفين عبر القنوات الدبلوماسية والذي يشير إلى استكمال الإجراءات القانونية الداخلية اللازمة لدخولها حيز النفاذ. تبقى الاتفاقية سارية المفعول لمدة ثلاث سنوات وتجدد تلقائياً لفترات مماثلة ما لم يبلغ أحد الطرفين الطرف الآخر خطياً وعبر القنوات الدبلوماسية عن رغبته بإنهائها وذلك قبل سنة أشهر من تاريخ انتهاء صلاحيتها.

إن إنهاء هذه الاتفاقية لا يؤثر على البرامج والمشاريع التي تم الاتفاق عليها بين الطرفين خلال فترة سريانها ما لم يتفق الأطراف على خلاف ذلك.

وقعت في دمشق بتاريخ /كانون الأول/ ٢٠٠٩ على نسختين أصليتين باللغات التركية والعربية والإنكليزية ولكل منها نفس الحجية، وفي حال حدوث خلاف في التفسير يعتمد النص باللغة الإنكليزية. واللغة المستخدمة في المراسلات هي اللغة الإنكليزية.

عن حكومة الجمهورية التركية

عن حكومة الجمهورية العربية السورية

السيد فيسيل أيروغلو

الدكتورة كوكب الصباح داية

وزير البيئة والغابات

وزيرة الدولة لشؤون البيئة